

طرحی که نخستین بار در ایران اجرایی شد

اروپا به دنبال اتصال متقابل پیامرسان‌ها

از شروع ناموفق تارسیدن به ثبات

پیامرسان‌های ایرانی همچنان زیر چتر حمایتی



جنگ جهانی دولت‌ها
و پیامرسان‌ها

عبور پیامرسان‌های داخلی
از مرحله شکست

کشورهایی
با پیامرسان‌های بومی

جشنواره ۱ + ۴۴

ویژه پذیرندگان پایانه‌های فروشگاهی



امتیازاتو به جایزه تبدیل کن

برای مشاهده میزان "امتیازها" به اپلیکیشن "سکه" مراجعه کنید
در قرعه‌کشی بیش از ۴ میلیارد تومان جایزه شرکت کن



www.mci.ir

#۱۲۱*



همراهی روی مدار

بسته‌های ساعتی فوق العاده به صرفه مدار فیروزه ای

طرحی که نخستین بار در ایران اجرایی شد

اروپا به دنبال اتصال متقابل پیام‌رسان‌ها



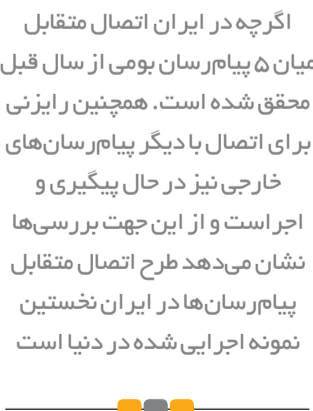
می‌گوید که حرکت‌های قابلیت همکاری، بسته به نحوه اجرای آنها، می‌تواند به طور بالقوه منجر به روابط مختلف قدرت بین شرکت‌ها شود. ترونکوسومی گوید: «این حرکت برای قابلیت همکاری، از یک سو، فضای بازار را باز می‌کند اما از این نظر که باز یگران بزرگ‌تر، قدرت تصمیم‌گیری بیشتری خواهند داشت، ممکن است بازار را انحصاری کند. اگر باز یگر بزرگ حرکتی انجام دهد و شما به خاطر وابستگی کاربران آن به این موضوع، به تعامل با این باز یگر بزرگ ادامه دهید، مجبورید از وی پیروی کنید.»

در حالی که قابلیت همکاری بر نامه‌های پیام‌رسان رمزگذاری شده ممکن است چالش‌های اساسی در باره نحوه عملکرد سیستم‌ها در دنیای واقعی داشته باشد اما تا زمانی که افراد شروع به استفاده از تنظیمات تعاملی نکنند، تا حد زیادی ناشناخته است و معلوم نیست چه مقدار هزینه‌نامه و کلاهبرداری در بین برنامه‌ها و ایجاد مشکل را به همراه داشته باشد.

همچنین سوالاتی درباره اینکه افراد چگونه یکدیگر را در برنامه‌های مختلف پیدا می‌کنند، وجود دارد. به عنوان مثال، واتس‌اپ از شماره تلفن شما برای تعامل ارائه پیام به افراد دیگر استفاده می‌کند، در حالی که Threema به صورت تصادفی شناسه‌های هشت رقمی را برای حساب‌های افراد ایجاد می‌کند. ویس، سخنگوی Threema می‌گوید: «پیوند با واتس‌اپ می‌تواند کاربران Threema را ناشناس کند.»

بروور از متناهی می‌گوید که این شرکت هنوز در حال کار روی ویژگی‌های قابلیت همکاری و سطح پشتیبانی است و برای شرکت‌هایی که مایل به ادغام با آن هستند، دسترس خواهد بود. به گفته بروور، «هیچ‌کس دقیقاً نمی‌داند که این سیستم چگونه کار می‌کند. ما نمی‌دانیم تقاضا چیست.»

با این حال، بروور می‌گوید بر اساس تصمیمات اتخاذ شده، از معماری موجود واتس‌اپ برای اجرای قابلیت همکاری استفاده می‌شود، زیرا می‌تواند به راحتی سیستم را برای چت‌های گروهی در آینده افزایش داده و پتانسیل قرار گرفتن داده‌های افراد در



اگرچه در ایران اتصال متقابل میان ۵ پیام‌رسان بومی از سال قبل محقق شده است. همچنین ریزنی برای اتصال با دیگر پیام‌رسان‌های خارجی نیز در حال پیگیری و اجراء است و از این جهت بررسی‌ها نشان می‌دهد طرح اتصال متقابل پیام‌رسان‌ها در ایران نخستین نمونه اجرایی شده در دنیا است

معرض چندین سرور رانیز کاهش دهد. در نهایت، قابلیت همکاری در طول زمان تکامل خواهد یافت. به گفته بروور، افزودن سریع ویژگی‌های جدید به آن چالش برانگیزتر است. او می‌گوید: «ما معتقد نیستیم چت‌های بین الملل و چت‌های واتس‌اپ می‌توانند با سرعت یکسانی تکامل

خدمات خود را به واتس‌اپ متصل کنند. وایرد، از ۱۰ دارنده سرویس‌های پیام‌رسانی یا چت مانند گوگل، تلگرام، وایبر و سیگنال پرسید که آیا قصد دارند به این قابلیت همکاری ببنند و آیا در برنامه‌های واتس‌اپ همکاری کرده‌اند؟ اکثر شرکت‌ها به این درخواست اظهار نظر ندادند.

اسنپ و دیسکورد نیز اعلام کردند چیزی برای اضافه کردن ندارند. در حال حاضر، کمیسیون اروپا در حال بررسی است که آیا iMessage، ابل، حد و رمز مشخصی را برای قابلیت همکاری با سایر برنامه‌ها در نظر می‌گیرد یا خیر. این شرکت به درخواست‌ها برای اظهار نظر پاسخ نداد. همچنین کمیسیون اروپا، با چالش‌های اخیر در ایالات متحده درباره ماهیت بسته iMessage مواجه شده است.

متیو هاجسون، یکی از بنیانگذاران Matrix، که در حال ایجاد یک استاندارد منبع باز برای رمزگذاری و اجرای برنامه پیام‌رسان Element است، تأیید می‌کند شرکت او با واتس‌اپ در زمینه قابلیت همکاری



به روش «تجربی» کار کرده اما به دلیل امضای قرارداد و توافق نامۀ عدم افشای اطلاعات، نمی‌تواند توضیحات بیشتری ارائه کند. در سخنرانی آخر هفته، هاجسون معماری‌های «فرضی» را برای راه‌هایی نشان داد که Matrix می‌تواند به سیستم‌های دو دروازه‌بان متصل شود که از پروتکل‌های رمزگذاری یکسان استفاده نمی‌کنند. در همین حال، جولیا ویس، سخنگوی برنامه پیام‌رسان سوئیسی Threema می‌گوید در حالی که واتس‌اپ برای بحث درباره برنامه‌های قابلیت همکاری به این مجموعه نزدیک شد، سیستم پیشنهادی استاندارد دهای امنیتی و حریم خصوصی Threema را بر آورده نکرد.

ویس می‌گوید: «واتس‌اپ همه پروتکل‌ها را مشخص می‌کند و ما هیچ راهی نداریم که بدانیم واقعاً با داده‌های کاربر که به واتس‌اپ منتقل می‌شود، چه اتفاقی می‌افتد. در نهایت، واتس‌اپ منبع بسته است.» (سیاست حفظ حریم خصوصی واتس‌اپ، نحوه استفاده از داده‌های افراد را بیان می‌کند) زمانی که اتحادیه اروپا برای اولین بار اعلام کرد برنامه‌های پیام‌رسان ممکن است در اوایل سال ۲۰۲۲ با یکدیگر همکاری کنند، بسیاری از رمزنگاران برجسته با این ایده مخالفت کردند و گفتند که این ایده بر پیچیدگی می‌افزاید و به طور بالقوه خطرات امنیتی بیشتری برای حریم خصوصی به همراه دارد. کارملا ترونکوسو، دانشیار دانشگاه سوئیس که بر مهندسی امنیتی و حریم خصوصی تمرکز دارد،

صندوق ورودی جداگانه نیز استفاده می‌کند، اگر چه برنامه‌ای برای افزودن آن وجود ندارد.»

● واتس‌اپ و ارتباط با سایر پیام‌رسان‌ها به طور کلی، ایده پشت قابلیت همکاری، ساده است. لازم نیست بدانید دوستان یا خانواده‌تان از چه برنامه پیام‌رسانی برای برقراری ارتباط با آنها استفاده می‌کنند.

شما باید بتوانید بدون نیاز به دانلود هر ۲، از یک برنامه به برنامه دیگر ارتباط برقرار کنید. در یک دنیای ایده‌آل با قابلیت تعامل، می‌توانید برای مثال از iMessage ابل برای چت کردن با شخصی در تلگرام استفاده کنید. با این حال، برای برنامه‌هایی که میلیون‌ها یا میلیاردها کاربر دارند، تحقق این امر ساده نیست. برنامه‌های پیام‌رسان رمزگذاری شده از پیکر بندی‌ها و پروتکل‌های مختلف خود استفاده می‌کنند و استانداردهای متفاوتی درباره حفظ حریم خصوصی دارند.

علی‌رغم اینکه واتس‌اپ بیش از یک سال است که در زمینه برنامه قابلیت همکاری کار می‌کند، هنوز مدتی طول می‌کشد تا چت‌های شخص ثالث به برنامه‌های افراد وارد شود.

شرکت‌های پیام‌رسانی که می‌خواهند با واتس‌اپ یا مسنجر همکاری کنند، باید با این شرکت قرارداد امضا کرده و شرایط آن را رعایت کنند. به گفته بروور، بعد از انتشار جزئیات کامل طرح در ماه مارس، طبق قوانین اتحادیه اروپا، این شرکت چندین ماه فرصت دارد تا آن را اجرا کند.

از نگاه بروور، متا ترجیح می‌دهد برنامه‌های دیگر از پروتکل رمزگذاری سیگنال استفاده کنند که سیستم‌هایش بر اساس آن هستند. به غیر از برنامه همتان و پیام‌رسان‌های متعلق به متا، پروتکل سیگنال به طور عمومی در Google Messages و اسکایپ استفاده می‌شود. برای ارسال پیام‌ها، برنامه‌های شخص ثالث باید محتوا را با استفاده از پروتکل سیگنال

رمزگذاری و سپس آن را در متن‌های پیام در زبان نشانه‌گذاری توسعه یافته (XML) بسته‌بندی کنند. هنگام دریافت پیام، برنامه‌ها باید به سرورهای واتس‌اپ متصل شوند. بروور می‌گوید: «ما فکر می‌کنیم بهترین راه برای ارائه این رویکرد، راه‌حلی است که بر اساس معماری مشتری-سرور فعلی واتس‌اپ ساخته شده است. رویکرد مدنظر ما این است که واتس‌اپ پروتکل مشتری-سرور ما را مستند کند و به مشتریان شخص ثالث اجازه دهد مستقیماً به زیرساخت ما متصل شده و با مشتریان واتس‌اپ، پیام ردوبدل کنند.» این قابلیت واتس‌اپ کمی انعطاف‌پذیر است. برنامه‌ها به سایر برنامه‌ها اجازه می‌دهد تا از پروتکل‌های رمزگذاری متفاوت استفاده کنند، البته در صورتی که نشان دهند به استانداردهای امنیتی مورد نظر واتس‌اپ در دستورالعمل‌های خود دست پیدا کرده‌اند. به گفته بروور، این گزینه برای توسعه‌دهندگان شخص ثالث وجود دارد که یک پروتکل بیسن برنامه‌های خود و سرور واتس‌اپ اضافه کنند. او معتقد است این امر می‌تواند به توسعه‌دهندگان «انعطاف‌پذیری» بیشتری بدهد و نیاز آنها به استفاده از پروتکل‌های سرویس‌گیرنده-سرور واتس‌اپ را بر طرف کند اما این کار، امکان حمله بالقوه رانیز افزایش می‌دهد.

● واتس‌اپ و سایر پیام‌رسان‌ها: مشارکت در هاله‌ای از ابهام هنوز مشخص نیست کدام شرکت‌ها قصد دارند



آسیه فروردین

قانون بازارهای دیجیتال اروپا (Digital Markets Act) یا DMA که قانونگذاران اروپایی در فروردین ماه سال ۱۴۰۱ تصویب کردند و هدف آن، اجازه امکان تبادل پیام میان پیام‌رسان‌های کوچک و بزرگ بود، چالش‌های فنی آن، اکنون پس از دو سال مقاومت و برنامه‌ریزی، ظاهر در حال عملیاتی شدن است، اما آطور که پیداست برخی موانع همچنان پایدار هستند. وایرد (wired) در گزارشی نوشت: یکی از مزاحمت‌های مکرر زندگی معاصر این است که مجبور شوید برنامه‌های پیام‌رسان مختلف را به کار ببرید تا بالاخره به شخص مناسب و مورد نظرتان برسید. مسنجر، iMessage، واتس‌اپ و سیگنال، همگی در ردیف چت گروهی و مخاطبین وجود دارند. با این حال، به زودی، واتس‌اپ، اقدامی را که قبلاً غیر قابل تصور بود، برای دو میلیارد کاربر خود انجام می‌دهد و این یعنی: واتس‌اپ به مردم اجازه می‌دهد از یک برنامه دیگر به شما پیام بدهند.

تقریباً در دو سال گذشته، واتس‌اپ (به عنوان بزرگترین اپلیکیشن پیام‌رسان دنیا) راهی برای سایر برنامه‌های پیام‌رسان ایجاد کرده تا بتوانند خود را به سرویس‌شان متصل کنند و به مردم اجازه دهند در بین برنامه‌ها چت کنند.

همه اینها بدون شکستن رمزگذاری آنها به انتها که برای محافظت پیام‌ها از حریم خصوصی و امنیت افراد استفاده می‌کند، صورت می‌گیرد و برای اولین بار است که برنامه چت به این شکل ایجاد شده و به طور بالقوه، فضای تحول و رقابت بیشتری را موجب می‌شود.

اما این، یک تغییر کاملاً خودخواسته و ابداعی توسط واتس‌اپ نیست. در ماه سپتامبر، قانونگذاران اروپایی، متا، مادر واتس‌اپ را به عنوان یکی از شش شرکت تأثیرگذار «دروازه‌بان»، تحت قانون بازارهای دیجیتال فراگیر تعیین کردند. سپس شش ماه به این شرکت فرصت دادند تا دهای خود را به روی دیگر رقبای کوچک و بزرگ باز کند. تنها چند هفته تا پایان این مهلت، زمان باقی مانده و اکنون واتس‌اپ در حال توضیح نحوه عملکرد تعامل خود با سایر برنامه‌هاست. (اگرچه در ایران اتصال متقابل میان ۵ پیام‌رسان بومی از سال قبل محقق شده است. همچنین ریزنی برای اتصال با دیگر پیام‌رسان‌های خارجی نیز در حال پیگیری و اجراء است و از این جهت بررسی‌ها نشان می‌دهد طرح اتصال متقابل پیام‌رسان‌ها در ایران نخستین نمونه اجرایی شده در دنیا است.)

دیک بروور، مدیر مهندسی واتس‌اپ که در متا کار کرده، می‌گوید: «بین راه آسان برای عرضه این قابلیت همکاری به اشخاص ثالث با حفظ حریم خصوصی، امنیت و نوار یکپارچگی واتس‌اپ تنش واقعی وجود دارد. اما فکر می‌کنم از مرحله‌ای که به اینجا رسیده‌ایم، بسیار راضی هستیم.»

قابلیت همکاری در واتس‌اپ و مسنجر، طبق قوانین اروپا، در ابتدا بر پیام‌های متنی، ارسال تصاویر، پیام‌های صوتی، ویدئوها و فایل‌ها بین دو نفر متمرکز است و تماس‌ها و چت‌های گروهی سال‌ها ادامه خواهد داشت. در واقع قوانین اروپا فقط برای خدمات پیام‌رسانی اعمال می‌شود، نه پیام‌های سنتی.

بروور در این خصوص می‌گوید: «یکی از الزامات اصلی و مهم این است که کاربران در این زمینه مشارکت کنند. من می‌توانم انتخاب کنم آیا می‌خواهم در تبادل پیام با اشخاص ثالث شرکت کنم یا نه. این، مهم است، زیرا می‌تواند منبع بزرگی از هزینه‌نامه و کلاهبرداری باشد.» کاربران واتس‌اپ که در این زمینه مشارکت می‌کنند، پیام‌های سایر برنامه‌ها را در قسمت جداگانه بالای صندوق ورودی خود می‌بینند. صندوق ورودی «چت‌های شخص ثالث»، قبلاً در نسخه‌های توسعه‌دهنده برنامه دیده شده است.

به گفته بروور، «با توجه به اینکه این شبکه‌ها بسیار متفاوت هستند، تفکر اولیه در اینجا قرار دادن یک صندوق ورودی جداگانه است.» او ادامه می‌دهد: «ما نمی‌توانیم همان سطح از حریم خصوصی و امنیت را ارائه دهیم. اگر واتس‌اپ، پیامک را اضافه می‌کند، از یک

از شروع ناموفق تا رسیدن به ثبات

پیام‌رسان‌های ایرانی همچنان زیر چتر حمایتی



علی شمیرانی

و بعد از بازگشت اینترنت به کشور، کوچ به نمونه‌های خارجی دوباره رونق گرفت.

انتقاد از حمایت‌ها

در سال ۹۸ «محسن غفاری» مدیر پیام‌رسان بومی ایتا در خصوص علل کند شدن پیام‌رسان‌های بومی در ایام قطع اینترنت کشور گفت: زمانی که اینترنت در حالت قطع قرار می‌گیرد، کاربران نمی‌توانند به پیام‌رسان‌های خارجی دسترسی داشته باشند بنابراین به استفاده از پیام‌رسان‌های بومی روی می‌آورد و حجم زیادی از درخواست‌ها ایجاد می‌شود و این در شرایطی است که پیام‌رسان‌های بومی با توجه به محدودیت‌ها، توانایی ارائه خدمات مطلوب به مانند پیام‌رسان‌های غیربومی ندارند.

غفاری در پاسخ به این سؤال که چه میزان از وعده‌های دولت پس از فیلتر شدن تلگرام در قبال پیام‌رسان‌های بومی عملیاتی شد؟ گفت: متأسفانه وعده‌های دولت تنها در حد دادن ۱۰ تا ۲۰ سرور عملی شد؛ از دیگر سو اعلام کردند که پیام‌رسان‌های بومی برای تقویت و افزایش توان خدمات‌دهی می‌توانند وام پنج میلیارد تومانی دریافت کنند، اما در شرایطی که کاربران در پیام‌رسان‌های غیربومی حضور دارند حتی اگر ما اقدام به گرفتن وام کنیم تنها خودمان را به خاطر توسعه زیرساخت ملی مقروض کرده‌ایم و باید ماهی ۲۰۰ میلیون تومان قسط بدهیم؛ این در شرایطی است که برخی از شرکت‌های حامی پیام‌رسان‌ها به مانند ما شرکتی خصوصی هستند که منبع درآمدشان محدود است و توان پس دادن چنین وام‌هایی را ندارند.

شکست حمایت‌ها

در نهایت خبرگزاری ایسنا ششمین فروردین سال ۹۹ در گزارشی با عنوان «تلاش نافر جام پیام‌رسان‌های داخلی» نوشت: «اگر چه طبق آمار عملکرد دولت دوازدهم و گزارشی که از زیرساخت منتشر شده، اعلام شد که کاربران پیام‌رسان‌های بومی به ۲۰ میلیون رسیده است، اما طبق نظرسنجی‌های صورت گرفته تا تیرماه سال ۹۸، ۴۲.۸ درصد شرکت‌کنندگان از واتس‌اپ، ۴۲.۴ درصد از تلگرام، ۲.۸ درصد از سروش، ۰.۷ درصد از بله، ۰.۶ درصد از آی‌گپ، ۰.۵ درصد از گپ، ۰.۲ درصد از بیسفون و ۰.۱ درصد از ساینا استفاده می‌کنند که مجموع استفاده از پیام‌رسان‌های داخلی را حتی کمتر از ۱۰ درصد نشان می‌دهد و تعداد کاربران هم حاکی از رشد قابل توجهی نیست»

مرحله دوم: ثبات نسبی

از سال ۹۹ به بعد تا اواسط سال ۱۴۰۰ و آغاز به کار دولت سیزدهم، پیام‌رسان‌های بومی، با توجه به تجربه ناکام آرایه خدمات در زمان قطع اینترنت در سال ۹۸، دوران خاموشی و سکوت را طی کردند.

در حالی که پیام‌رسان‌های داخلی رو به فراموشی و حذف از صفحه رسانه‌ها بودند، اما با استقرار دولت سیزدهم، احیای و گسترش پیام‌رسان‌های داخلی به یک الویت در وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات تبدیل شد. اگر چه در آن مقطع و با توجه به تجربیات ناموفق قبلی در توسعه پیام‌رسان‌های بومی و همچنین شکست انواع جویشرگ‌های بومی، نسبت به تجدید و تمدید این گونه حمایت‌ها از سوی وزارت ارتباطات نقدهایی مطرح شد و برخی ادامه این روال را بی نتیجه می‌دانستند.

در آبان‌ماه سال ۱۴۰۰ عیسی‌زاده پور وزیر جدید ارتباطات، در نشستی که با مدیران پیام‌رسان‌های داخلی داشت گفت: «پیام‌رسان‌ها با تمام فراز و نشیب‌های سال‌های گذشته، خود را به نقطه مطلوبی رسانده و توانایی‌های خود را باور کرده‌اند.»

همچنین پس از این جلسه و در آذرماه ۱۴۰۰، در پی درخواست استمهال مجدد برخی پیام‌رسان‌های داخلی که برای بازپرداخت وام ترجیحی خود با مشکل مواجه شده بودند، با دستور وزیر ارتباطات با استمهال ۶ ماهه بازپرداخت وام آن‌ها موافقت شد.

فیلتر بنگ واتس‌اپ و آمار پیام‌رسان‌های بومی

اواخر شهریورماه سال ۱۴۰۱ یعنی یک سال بعد از آغاز دوباره حمایت وزارت ارتباطات از پیام‌رسان‌های بومی که البته این بار شامل پیام‌رسان‌های ایتا، بله، گپ، آی‌گپ، سروش پلاس، روبیکا و شبکه اجتماعی ویراستی می‌شدند، واتس‌اپ به عنوان آخرین پیام‌رسان خارجی پرمخاطب در ایران نیز به سرنوشت تلگرام دچار و مشمول فیلتر بنگ شد.

این بار پیام‌رسان‌های بومی اگر چه با مشکلات و نواقصی در خدمات‌دهی مواجه بودند اما در قیاس با تجربه سال ۹۸ آمادگی بیشتری برای پذیرش کاربران سرگردان و ناتوان در امکان دورزدن فیلتر بنگ داشتند.

در آن مقطع بعد از گذشت ۲ ماه و نیم از فیلتر بنگ واتس‌اپ، محمدحسین خرامید رییس مرکز روابط عمومی و مشاور وزیر ارتباطات با انتشار پستی با استفاده از هشتگ «ایران قوی» نوشت: «تا سه‌شنبه ۱۵ آذر کاربران فعال روزانه روبیکا ۱۵.۲ میلیون، ایتا ۹.۲ میلیون، بله ۳.۳ میلیون و سروش پلاس ۳.۵ میلیون کاربر بوده است همچنین میزان کاربران فعال ماهانه روبیکا ۳۵ میلیون، ایتا ۱۵.۲ میلیون، بله ۹.۸ میلیون و سروش پلاس ۸.۱ میلیون کاربر بوده است.»

مرور مصوبه پیام‌رسان‌ها

اما خواستگاه و فلسفه تشکیل پیام‌رسان‌های بومی به دولت قبل و مصوبه سال ۹۶ و تکالیف مرتبط با آن از سوی شورای عالی فضای مجازی به ریاست حسن روحانی و دبیری ابوالحسن فیروزآبادی بازمی‌گردد. بر اساس مصوبه سال ۹۶ شورای عالی فضای مجازی، وزارت ارتباطات موظف بود، برای توسعه پیام‌رسان‌های داخلی دارای مجوز و ایجاد مزیت رقابتی نسبت به نمونه زیرساختی، فنی، تسهیلاتی و اطلاع‌رسانی زیر را به عمل آورد:

– اعطای تسهیلات مؤثر کم بهره برای توسعه دهندگان داخلی

– به حداقل رساندن هزینه‌های مرتبط با مصرف پهنای باند

– کمک به تأمین زیرساخت‌های شبکه ای، ذخیره سازی و امنیتی

– امکان اتصال متقابل با آرایه دهندگان خدمات ارتباطی و فناوری اطلاعات

– امکان عرضه خدمات الکترونیکی عمومی همچون دولت الکترونیک، خدمات بانکی و شهری در پیام‌رسان‌های اجتماعی داخلی

– حمایت‌های لازم به منظور گسترش فعالیت پیام‌رسان‌های اجتماعی داخلی به خارج از مرزها، در راستای افزایش اقتدار در فضای مجازی

همانطور که ذکر شد مصوبه آن زمان شورا به گواه آمار، اظهارات مدیران پیام‌رسان‌ها و شواهد در دولت قبل به اهداف پیش‌بینی شده رسید و صحبت از شکست طرح به میان آمد.

اما در ۳۲ ماه گذشته و از زمان تغییر وزیر و مدیران وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات، برخی از اهداف برای تضمین ثبات و آینده پیام‌رسان‌های بومی عملیاتی شد.

اتصال متقابل پیام‌رسان‌ها

در این میان یکی از انتقاداتی که از روز نخست ایجاد پیام‌رسان‌های بومی مطرح بود و در دور دوم حمایت‌ها نیز تکرار شد، تعدد بالای پیام‌رسان‌ها و چرایی حمایت همزمان از چند پیام‌رسان در این عرصه بود.

اگر چه جلوگیری از انحصار و کمک به ایجاد فضای رقابتی، یکی از دلایل این تعدد عنوان می‌شود، اما با این وجود سردرگمی کاربران برای نصب همزمان چند پیام‌رسان بومی برای دسترسی به خدمات و دیگر کاربران، همچنان یک مساله جدی بود.

در همین راستا در دیماه سال ۱۴۰۲ بود که امکان تبادل پیام میان ۴ پیام‌رسان داخلی (ایتا، بله، آی‌گپ، گپ) فراهم شد و در اسفند همان سال سروش پلاس نیز به این جمع پیوست و ظاهراً تنها روبیکا برای این اتصال متقابل باقی مانده است.

آنطور که عیسی‌زاده پور وزیر ارتباطات و فناوری اطلاعات می‌گوید، این نخستین اتصال متقابل میان پیام‌رسان‌ها در دنیاست، آن هم در حالیکه اروپا از حدود ۲ سال قبل این برنامه رادر دستور کار دارد و اصلاً اروپا این قانون را گذاشته که عقب‌ماندگی خودش رادر

نداشتن پلتفرم بومی و حمایت از نمونه‌های منطقه‌ای جبران کند.

امکان تماس صوتی پیام‌رسان‌ها و اپراتورها

امکان تماس صوتی از طریق پیام‌رسان‌های بومی با ۳ اپراتور سیار کشور نیز از دیگر اقداماتی بود که در دوره دوم حمایت‌ها محقق شد.

جذب کاربران خارجی

وزارت ارتباطات اما در هدف گذاری انجام شده برای پیام‌رسان‌های بومی، قصد توسعه بین‌المللی و جذب کاربران خارجی به این بسترها را نیز دارد و در همین رابطه یک پیام‌رسان داخلی با انتشار اطلاعیه‌ای اعلام کرد که ظرفیت آرایه خدمات تا ۲۰۰ میلیون کاربر داخلی و خارجی را دارد.

سایر اقدامات

در ایام انتخابات مجلس هم برای نخستین بار تلاش شد تا از ظرفیت پیام‌رسان‌های بومی استفاده جدیدی شود که ایجاد صفحات ویژه نامزدهای انتخاباتی، آرایه تیک آبی برای اطمینان کاربران به صحت اطلاعات و شناسایی نزدیک‌ترین شعب انتخاباتی از آن جمله بود.

آرایه خدمات بانکی، امکان ایجاد کانال‌ها و کسب درآمد از پلتفرم‌های داخلی، تماس تصویری رایگان میان مشترکان پیام‌رسان‌های داخلی در ایام نوروز، پیگیری اتصال با پیام‌رسان‌های خارجی همچون پیام‌رسان OK و VK، روسیه و... از دیگر بسترهای فراهم شده در پیام‌رسان‌های داخلی هستند.

و در نهایت اینکه در خصوص آمار پیام‌رسان‌های داخلی نیز مهدی مظفری، مدیر کل پایش، ممیزی و نظارت‌سازمان فناوری اطلاعات در بهمن‌ماه سال قبل اعلام کرد: در حال حاضر ۶ پیام‌رسان ایرانی بله، ایتا، روبیکا، گپ، آی‌گپ و سروش پلاس بیش از ۱۰۷ میلیون کاربر فعال ماهانه دارند.

مشکلات پیام‌رسان‌های داخلی

با این حال اما پیام‌رسان‌های بومی اگر چه در دوره جدید فعالیت، با کاستی‌ها و مشکلات دوره ظهور خود مواجه نیستند و از شکل و شیوه حمایت‌ها راضی هستند، اما این به منزله رسیدن به نقطه مطلوب و نداشتن هیچ اشکال و ابهامی نیست.

امنیت پیام‌رسان‌های بومی

یکی از دغدغه‌های اولیه در خصوص پیام‌رسان‌های بومی، امنیت و جلوگیری از نفوذ به این پلتفرم‌هاست. البته تا کنون خبری از هک یا نفوذ به پیام‌رسان‌های بومی منتشر نشده است، اما این دغدغه با توجه به سوابق حملات گسترده به انبوهی از پلتفرم‌ها و سامانه‌های دولتی و غیردولتی در ایران و همچنین نفوذ به نمونه‌های بزرگ جهانی، همچنان پابرجاست و باید تدابیر پیشگیرانه جدی در این خصوص تمهید شود.

امنیت اطلاعات کاربران

موضوع نگرانی کاربران ایرانی در استفاده از پیام‌رسان‌های بومی، مساله جدیدی نیست و حفظ حریم خصوصی و جلوگیری از نشست اطلاعات و گفت‌وگوهای خصوصی در این زمینه یکی از موانع بوده و همچنان برای برخی کاربران باقیست.

در این خصوص البته در سی‌ام تیرماه سال قبل انتشار تصویری از یک صفحه مانیتور با محتوای چت‌های گروهی در پیام‌رسان بله، ادعا شد که این پیام‌رسان به داده‌های کاربران دسترسی دارد.

فردای این ماجرا، پیام‌رسان بله با انتشار یک بیانیه اعلام کرد: «تأکید می‌کنیم که حریم خصوصی کاربران خط قرمز ماست. همچنین بله حق قانونی جهت پیگیری و برخورد با منتشرکنندگان این تصویر را برای خود محفوظ می‌دارد.»

همان روز سازمان فناوری اطلاعات ایران از برگزاری جلسه‌ای با مدیران پیام‌رسان «بله» خبر داد و از این پیام‌رسان درخواست کرد تا ضمن بررسی دقیق در مورد تصویر مذکور، فوراً توضیحاتی ارائه دهد.

در همین رابطه اما عیسی‌زاده پور وزیر ارتباطات در گفت‌وگوی اخیر خود با عصر ارتباط، موضوع نگرانی از حریم خصوصی کاربران را مساله‌ای حل شده می‌داند و گفت: «این موضوع مطرح بود اما جالب است بدانید ایسپا (مرکز افکارسنجی)، در مهرماه ۱۴۰۲، نظرسنجی کشوری انجام داد که خواندنی است. در این نظرسنجی از مردم پرسیده شده اگر مسدودسازی پیام‌رسان‌های خارجی ادامه پیدا کند، شما پیام‌رسان‌های داخلی را استفاده می‌کنید؟»

ادامه در صفحه ۷

۳،۳ میلیارد نفر تحت تاثیر محدودیت‌ها هستند

جنگ جهانی دولت‌ها و پیام‌رسان‌ها



آزاده کیپور

چرا پیام‌رسان فرانسوی؟

این پیام‌رسان فرانسوی که به صورت رایگان در اندروید، iOS و رایانه موجود است، برای ثبت‌نام نیازی به شماره تلفن ندارد اما برای عموم مردم فرانسه، نسبتاً ناشناخته است. گزینه‌های پولی نیز برای برقراری تماس‌های صوتی، با استفاده از چندین دستگاه یا تسهیل استفاده تجاری در دسترس هستند.

در این زمینه، بایستیست رابرت، محقق امنیت سایبری با بیان اینکه این طرح «در مسیر درست پیش می‌رود» معتقد است مکالمات حرفه‌ای در واتس‌آپ و تلگرام جایی ندارند.

به گفته وی این پیام‌رسان بومی، دارای گواهینامه معتبر از آژانس امنیت ملی سیستم‌های اطلاعاتی فرانسه (Anssi) است اما شاید مانند واتس‌آپ، ویرال نشود. این اقدام اما با واکنش تند مردیث ویتاگر، مدیر عامل سیگنال مواجه شد و او در توییتر به تصمیم دولت فرانسه پاسخ داد.

او در این پست نوشت: «نخست‌وزیر فرانسه وزرای خود را موظف می‌کند از یک اپلیکیشن پیام‌رسان کوچک فرانسوی استفاده کنند. بسیار خوب! با این حال، من نگرانم که او برای توجیه این اقدام، مدعی «نقص امنیتی» در سیگنال است.» او افزود: «در پی این ادعا، هیچ مدرکی وجود ندارد و طرح این موضوع، به‌ویژه از سوی دولت، به‌طور خطرناکی، گمراه‌کننده است.»

دولت فرانسه، مانند سایر کشورهای غربی که شبکه اجتماعی چینی تیک‌تاک را روی تلفن‌های کاری کارمندان دولت ممنوع کردند، قبلاً در ماه مارس تلاش کرده بود استفاده از اپلیکیشن‌های خارجی و باقی‌مانده توسط کارمندان دولت را محدود کند اما کارشناسان امنیتی می‌گویند استفاده محدود مردم از Olvid، اثبات قابلیت اطمینان آن در مقیاس بزرگ‌تر را دشوار می‌کند.

مسدود کردن ۱۴ پیام‌رسان در هند

اما مقابله با پیام‌رسان‌ها، تنها به فرانسه و غول‌های پیام‌رسان اختصاص ندارد. چرا که پیام‌رسان‌های متعدد و گمنام دیگری در دنیا مورد استفاده هستند و این امر نشان از ظرفیت‌های بالا و نهفته در این ابزارها دارد.

در همین رابطه دولت هند اخیراً، ۱۴ اپلیکیشن پیام‌رسان موبایلی را که توسط تروریست‌ها برای دریافت پیام از پاکستان استفاده می‌شد، به دلیل نگرانی‌های امنیتی مسدود کرد.

خبرگزاری ANI در این باره نوشت: تروریست‌ها از این برنامه‌های پیام‌رسان تلفن همراه برای انتشار و دریافت پیام از پاکستان استفاده کرده‌اند. این برنامه‌های پیام‌رسان توسط گروه‌های تروریستی در جامو و کشمیر مورد استفاده بودند.

هر چند نام برنامه‌های پیام‌رسان تلفن همراه مسدود شده فهرست نشده، با این حال، یک منبع به News18 گفت که برنامه‌هایی مانند Crypviser، Enigma، Safeswiss، Wickrme، Mediafire، Briar، BChat، Nandbox، Conion، IMO، Element، Second line، Zangi، Threema و... توسط دولت مسدود شده‌اند.

منابع ارشد به این رسانه گفته‌اند که معلوم شده این برنامه‌ها توسط تروریست‌ها در کشمیر برای برقراری ارتباط با حامیان خود و کارکنان مرتبط با آنها استفاده می‌شود.

ممنوعیت تلگرام در اسپانیا و دیگر کشورها

در خبر دیگری از تقابل دولت‌ها با پیام‌رسان‌ها، تلگرام، به عنوان غول حوزه پیام‌رسانی، به دلیل تحقیق درباره میزبانی محتوای غیرمجاز متعلق به شرکت‌های رسانه‌ای در اسپانیا ممنوع شده است. بر این اساس، Audiencia Nacional (دادگاه ملی)، یکی از عالی‌ترین دادگاه‌های اسپانیا، این ممنوعیت را تا زمانی که تلگرام ارسال اطلاعات مورد نیاز به دادگاه همکاری نکند، مجاز دانسته است.



تلگرام در اسپانیا با مشکلات اجرایی مواجه است و دادگاه ملی، حکم ممنوعیت موقت این پیام‌رسان را به دلیل درگیری آن در پرونده مرتبط با میزبانی محتوای غیرمجاز صادر کرده است. در حال حاضر، Mediaset، Egeda و Atresmedia Movistar به چهار شرکت بزرگ رسانه‌ای در اسپانیا مدعی هستند تلگرام به عنوان سرویسی برای میزبانی و انتشار محتوای غیرمجاز تولید شده توسط آنها استفاده می‌شود و قوانین کپی‌رایت ملی را نقض می‌کند. طبق گزارش یورونیوز، سانتیاگو پدرا، قاضی پرونده برای پیشبرد تحقیقات، اطلاعاتی راز تلگرام در خواست کرد. با این وجود، این پیام‌رسان پاسخگو نبود و قاضی نیز اعلام کرد تا زمانی که این پلتفرم در تحقیقات همکاری نکند، ممنوعیت موقت برای آن صادر می‌شود. ممنوعیت تلگرام قرار بود از دوشنبه (۲۵ مارس) اعمال شود اما برخی اپراتورها از قبل با رعایت این دستور، دسترسی به این برنامه را در آخر هفته مسدود کردند. هر چند ممنوعیت تصویب شده تاریخ انقضای آن را اما منابع قانونی اعلام کرده‌اند که ممکن است موقتی باشد.

این اقدام ۸ میلیون کاربر در اسپانیا را تحت تاثیر قرار می‌دهد. این میزان، ۱۸ درصد جمعیت این کشور را تشکیل می‌دهد و به همین جهت برخی برای ابراز مخالفت خود با این اقدام، به سمت رسانه‌های اجتماعی رفته‌اند و قول داده‌اند با وجود ممنوعیت تصویب شده، از روش‌های جایگزین برای ادامه دسترسی به این پلتفرم استفاده کنند. اما تلگرام در کشورهای دیگر نیز با اقدامات مشابهی روبرو بوده است. در ماه آوریل، به دلیل عدم همکاری در یک مناقشه ملی علیه خشونت مدرسه، به طور موقت در برزیل ممنوع شد. همچنین در سال ۲۰۱۸، دادگاه‌های روسیه به دلیل عدم ارائه مدارک لازم برای رمزگشایی پیام‌های کاربران به عنوان بخشی از تحقیقات درباره گروه‌های تروریستی بین‌المللی، دستور مسدودسازی دسترسی به این اپلیکیشن پیام‌رسان را صادر کردند.

۵ میلیارد قربانی محدودیت‌های پیام‌رسان‌ها

در عصر دیجیتال امروزی، اپلیکیشن‌های پیام‌رسان بخش مهمی از زندگی روزمره ما هستند. این برنامه‌ها ما را قادر می‌سازند تا با دوستان و عزیزان خود ارتباط جدید برقرار کنیم و تجارت خود را فراتر از مرزها انجام دهیم. با این حال، همه دولت‌ها در سراسر جهان، موافق اجازه دادن به شهروندان خود برای اتصال یا ارتباط آزادانه در این بسترها نیستند.

در همین رابطه، موسسه سرف‌شارک (Surfshark)، محدودیت‌های پیام‌رسان‌ها را این برنامه‌ها توسط تروریست‌ها در کشمیر برای برقراری ارتباط با حامیان خود و کارکنان مرتبط با آنها استفاده می‌شود.

ممنوعیت تلگرام در اسپانیا و دیگر کشورها

در خبر دیگری از تقابل دولت‌ها با پیام‌رسان‌ها، تلگرام، به عنوان غول حوزه پیام‌رسانی، به دلیل تحقیق درباره میزبانی محتوای غیرمجاز متعلق به شرکت‌های رسانه‌ای در اسپانیا ممنوع شده است. بر این اساس، Audiencia Nacional (دادگاه ملی)، یکی از عالی‌ترین دادگاه‌های اسپانیا، این ممنوعیت را تا زمانی که تلگرام ارسال اطلاعات مورد نیاز به دادگاه همکاری نکند، مجاز دانسته است.

۳،۳ میلیارد نفر، تحت تاثیر محدودیت پیام‌رسان‌ها

تاثیر اعمال محدودیت‌های اپلیکیشن پیام‌رسان بسیار قابل توجه است؛ به طوری که بیش از دوسوم جمعیت جهان، تحت تاثیر این محدودیت‌ها قرار دارند.

در حال حاضر، حدود ۳،۳ میلیارد نفر، تحت‌الشعاع چنین محدودیت‌هایی در اپلیکیشن‌های پیام‌رسان زندگی می‌کنند که دوسوم آنها در کشورهای آسیایی ساکن هستند. مطالعات موسسه سرف‌شارک، این موضوع مهم که میلیون‌ها نفر در سراسر جهان را تحت‌تاثیر قرار می‌دهد، روشن می‌کند. در حالی که دولت‌ها مسئولیت حفظ نظم و قانون را دارند، محدودیت دسترسی به برنامه‌های پیام‌رسان، نباید راه‌حل اصلی باشد؛ به‌ویژه وقتی از خاموشی صداها، مخالف یا سرکوب ارزش‌های دموکراتیک صحبت می‌شود و تحمل این قوانین، مردم را برخلاف میل‌شان، به گوشه‌ریز سوق می‌دهد.

در بخش دیگری از گزارش این موسسه آمده است: بنابراین این بررسی بر اهمیت حفاظت از حریم خصوصی آنلاین و آزادی بیان، نه تنها در کشورهایی شاخص در اعمال محدودیت‌های سایبری، بلکه در دموکراسی‌هایی که ممکن است به سمت استبداد نیز حرکت کنند، تاکید می‌کند.

محبوبی مانند واتس‌آپ، تلگرام، اسکایپ و... کاربران را هدف قرار می‌دهند. این تحقیق، دلایل این تحمل به شهروندان را دریافته است. بر این اساس مشخص شد که ۳۲ درصد محدودیت‌ها به دلیل اعتراضات، ایجاد شده که ۱۴ درصد آن به خاطر انتخابات و ۱۳ درصد آن به خاطر قوانین اینترنتی وضع شده توسط کشور بوده است. همچنین ۴۱ درصد باقی‌مانده محدودیت‌ها به دلیل هرج و مرج سیاسی بیشتر، از جمله عملیات نظامی و... ایجاد شده است.

واتس‌آپ در صدر ممنوعیت‌ها

در این رابطه، واتس‌آپ یک برنامه پیام‌رسان است که در ۴۸ کشور از ۵۳ کشوری که برنامه‌های پیام‌رسان را ممنوع کرده‌اند، بیشتر استفاده می‌شود. همچنین واتس‌آپ، بیشترین تعداد گزارش‌های شکایت را در میان سایر برنامه‌های پیام‌رسان دارد و بیشترین تعداد گزارش‌های شکایت را در میان سایر برنامه‌های پیام‌رسان دارد.

آمارها و حقایق درباره پیام‌رسان‌ها

نگار قیصری

با رشد اینترنت موبایل و گوشی‌های هوشمند، اپلیکیشن‌های پیام‌رسان و ارتباطات موبایلی به نیروی قوی در این عرصه تبدیل شده‌اند.

به گزارش استاتیستا، هنگامی که خدمات پیام‌رسانی OTT در اوایل دهه ۲۰۱۰ به شهرت رسیدند، جذابیت اولیه آنها مبتنی بر این واقعیت بود که پیام‌رسانی رایگان است، در حالی که پیام‌ها چنین نبودند. اما اکنون اپلیکیشن‌های پیام‌رسان نیز دامنه خدماتی را که ارائه می‌دهند، افزایش داده‌اند. آنها علاوه بر اینکه جایگزینی راحت‌تر برای ارسال پیام از طریق پیامک هستند، ویژگی‌های پیشرفته‌تری مانند چت‌های گروهی، اشتراک‌گذاری عکس، تماس‌های صوتی و تماس‌های ویدئویی را نیز ارائه می‌کنند. از آوریل ۲۰۲۲، بیش از دو میلیون پیام‌اسنپ‌چت و تقریباً ۱۰ هزار ساعت جلسه در زوم در یک دقیقه آنلاین، اشتراک‌گذاری شده است. در سال ۲۰۲۰، شیوع جهانی همه‌گیری کووید ۱۹، کاربران را به سمت تعامل بیشتر با تماس‌های صوتی و تصویری، با افزایش استفاده از کنفرانس ویدئویی و برنامه‌های تماس ویدئویی، برای اهداف خصوصی و حرفه‌ای سوق داد. با این حال، از سه ماهه اول سال ۲۰۲۳، دانلود برنامه‌های کنفرانس ویدئویی زوم و Microsoft Teams کاهش یافته است.

پیام‌رسانها در چین و آسیای جنوب شرقی

علی‌رغم رهبری جهانی واتس‌آپ و فیس‌بوک مسنجر، بازارهای منطقه‌ای با اشاره به بازار برنامه‌های پیام‌رسان تلفن همراه چین، بسیار متفاوت هستند. برنامه‌های پیام‌رسان محلی مانند WeChat، QQ و نیز برنامه‌های دوست‌یابی MoMo و Tan Tan به طور مداوم در حال گسترش هستند و برای رهبری بازار، رقابت می‌کنند. در پایان سال ۲۰۲۲، پلتفرم پیام‌رسان و رسانه‌های اجتماعی محبوب وی‌چت، حدود یک میلیارد کاربر فعال ماهانه داشت، در حالی که طبق گزارش‌ها، پیام‌رسان QQ بیش از ۷۵۰ میلیون کاربر فعال را به خود اختصاص داد.

برنامه‌های پیام‌رسان متا

متا در حال حاضر، دارای دو محصول پیشرو در برنامه پیام‌رسان شامل واتس‌آپ و فیس‌بوک مسنجر است. این غول رسانه‌های اجتماعی، اوایل سال ۲۰۱۴، واتس‌آپ را به مبلغ چشمگیر ۱۹ میلیارد دلار خریداری کرد؛ یعنی زمانی که این سرویس پیام‌رسان حدود ۴۶۵ میلیون کاربر فعال ماهانه داشت.

برنامه‌های چت موبایل برای محیط کار

برنامه‌های چت موبایل، با یک محیط کاری غیر متمرکز فزاینده، جایگاهی در ارتباطات حرفه‌ای کسب کرده‌اند. از سه ماهه سوم سال ۲۰۲۲، تقریباً ۷۰ درصد متخصصان جهانی مورد بررسی اعلام کردند که از خدمات پیام‌رسان و برنامه‌های چت روزانه برای انجام کار خود استفاده می‌کنند.

با این حال، به نظر می‌رسد مشتریان فرم‌های تماس سنتی‌تر را به برنامه‌های تلفن همراه ترجیح می‌دهند؛ به طوری که از هر ۱۰ پاسخگوی آمریکایی، سه نفر ترجیح می‌دهند با نمایندگان خدمات مشتریان، از طریق پیام متنی چت ایمیل را به عنوان کانال ارتباطی ترجیح می‌دهند.

در حالی که به نظر می‌رسد بازار مصرف‌کننده ایالات متحده، روش‌های ارتباطی رایج‌تری را ترجیح می‌دهد، تخمین زده می‌شود که واتس‌آپ Business به بالاترین میانگین درآمد هر کاربر (ARPU) در سال ۲۰۲۲ در بین مصرف‌کنندگان اروپایی رسیده است.

واتس‌آپ Business که در ژانویه ۲۰۱۸ راه‌اندازی شد و تا ژانویه ۲۰۲۳ بیش از ۲۰۰ میلیون کاربر ماهانه کسب کرد، به مشاغل کوچک اجازه می‌دهد با مشتریان، ارتباط برقرار کنند.

برنامه‌های متمرکز بر حریم خصوصی

تلگرام که در سال ۲۰۱۳ توسط

سازندگان شبکه اجتماعی روسی VKontakte راه‌اندازی شد، در آگوست ۲۰۲۱ به نقطه عطف یک میلیارد دانلود رسید. برنامه چت که به طور فزاینده‌ای محبوب شد، اولین برنامه‌های درآمدزایی مستقیم خود را در ژوئن ۲۰۲۲ با Telegram Premium (یک سرویس اشتراکی که چندین بهبود را به کاربران ارائه می‌دهد)، با ویژگی‌هایی مانند دانلود سریع‌تر تا ۴ گیگابایت برای آپلود، راه‌اندازی کرد. در دسامبر ۲۰۲۲، Telegram Premium یک میلیون مشترک پولی داشت که در مقایسه با ۲۶۰ میلیون کاربر پولی که در آگوست ۲۰۲۲ ثبت کرد، بیش از ۲۵۰ درصد افزایش داشت.

پیام‌رسانها در چین و آسیای جنوب شرقی

علی‌رغم رهبری جهانی واتس‌آپ و فیس‌بوک مسنجر، بازارهای منطقه‌ای با اشاره به بازار برنامه‌های پیام‌رسان تلفن همراه چین، بسیار متفاوت هستند. برنامه‌های پیام‌رسان محلی مانند WeChat، QQ و نیز برنامه‌های دوست‌یابی MoMo و Tan Tan به طور مداوم در حال گسترش هستند و برای رهبری بازار، رقابت می‌کنند. در پایان سال ۲۰۲۲، پلتفرم پیام‌رسان و رسانه‌های اجتماعی محبوب وی‌چت، حدود یک میلیارد کاربر فعال ماهانه داشت، در حالی که طبق گزارش‌ها، پیام‌رسان QQ بیش از ۷۵۰ میلیون کاربر فعال را به خود اختصاص داد.

برنامه‌های پیام‌رسان متا

متا در حال حاضر، دارای دو محصول پیشرو در برنامه پیام‌رسان شامل واتس‌آپ و فیس‌بوک مسنجر است. این غول رسانه‌های اجتماعی، اوایل سال ۲۰۱۴، واتس‌آپ را به مبلغ چشمگیر ۱۹ میلیارد دلار خریداری کرد؛ یعنی زمانی که این سرویس پیام‌رسان حدود ۴۶۵ میلیون کاربر فعال ماهانه داشت.

برنامه‌های چت موبایل برای محیط کار

برنامه‌های چت موبایل، با یک محیط کاری غیر متمرکز فزاینده، جایگاهی در ارتباطات حرفه‌ای کسب کرده‌اند. از سه ماهه سوم سال ۲۰۲۲، تقریباً ۷۰ درصد متخصصان جهانی مورد بررسی اعلام کردند که از خدمات پیام‌رسان و برنامه‌های چت روزانه برای انجام کار خود استفاده می‌کنند.

با این حال، به نظر می‌رسد مشتریان فرم‌های تماس سنتی‌تر را به برنامه‌های تلفن همراه ترجیح می‌دهند؛ به طوری که از هر ۱۰ پاسخگوی آمریکایی، سه نفر ترجیح می‌دهند با نمایندگان خدمات مشتریان، از طریق پیام متنی چت ایمیل را به عنوان کانال ارتباطی ترجیح می‌دهند.

در حالی که به نظر می‌رسد بازار مصرف‌کننده ایالات متحده، روش‌های ارتباطی رایج‌تری را ترجیح می‌دهد، تخمین زده می‌شود که واتس‌آپ Business به بالاترین میانگین درآمد هر کاربر (ARPU) در سال ۲۰۲۲ در بین مصرف‌کنندگان اروپایی رسیده است.

واتس‌آپ Business که در ژانویه ۲۰۱۸ راه‌اندازی شد و تا ژانویه ۲۰۲۳ بیش از ۲۰۰ میلیون کاربر ماهانه کسب کرد، به مشاغل کوچک اجازه می‌دهد با مشتریان، ارتباط برقرار کنند.

برنامه‌های متمرکز بر حریم خصوصی

تلگرام که در سال ۲۰۱۳ توسط

حقوق دانان و شرکت‌ها باید با ابزار مستقل کارکنان چه کنند؟

چالش پیام‌رسان‌ها و ملاحظات حفظ داده‌ها



سعید میرشاهی

دسترسی داشته باشد.

در حال حاضر، دستگاه‌ها و سیستم‌عامل‌های جدید به طور مداوم منتشر می‌شوند و هر کدام دارای سیستم فایل و روش‌های ذخیره‌سازی داده منحصر به فرد هستند که کار را برای کارشناسان حقوقی و قانونی مرتبط با موبایل سخت می‌کند، زیرا باید با آخرین تغییرات همگام باشند.

بسیار مهم است که تحلیلگر و کارشناس حقوقی، درک عمیقی از سیستم‌عامل‌های تلفن همراه و نحوه ذخیره داده‌ها در تلفن همراه داشته باشد تا به تشریح نحوه فعالیت کاربر در سطح کلان کمک کند. به عنوان مثال، این تحلیلگران باید بدانند آیا داده‌ها در اپلیکیشن، در دستگاه ذخیره می‌شود یا در فضای ابری و اینکه آیا اینها رمزگذاری شده یا خیر. آنها همچنین باید بتوانند اطلاعاتی را که به طور خودکار توسط ابزارهای قانونی تجزیه و تحلیل می‌شوند و بیانگر فعالیت کاربر هستند، درک کنند.

۲. اپلیکیشن‌های پیام‌رسان زودگذر به کاربران امکان می‌دهند که به طور خودکار پیام‌های درون یک برنامه را حذف کنند. برخلاف نرم‌افزار پیام‌رسان سنتی، که به کاربر اجازه می‌دهد محتوا را در حساب خود حذف کند نه در دستگاه گیرنده اما پیام‌های زودگذر به کاربر امکان می‌دهد که تاریخچه محتوا را، هم برای فرستنده و هم برای گیرنده، کنترل کند.

پیام‌رسان شبه زودگذر نیز به ارتباطاتی گفته می‌شود که برخی از ویژگی‌های تعیین‌کننده پیام‌های زودگذر را تغییر می‌دهد. رایج‌ترین سیستم‌های پیام‌رسان زودگذر، شبه‌زودگذر هستند، زیرا مدیران می‌توانند تنظیمات حفظ و نگهداری داده‌ها را تنظیم کنند که اغلب این کار را در سطح سازمانی انجام می‌دهند. نمونه برنامه‌های پیام‌رسان شبه زودگذر عبارتند از: **Slack** و **Microsoft Teams**.

در اینجا، دلایل کسب‌وکاری قوی برای شرکت‌ها به منظور توجه به اپلیکیشن‌های پیام‌رسان وجود دارد. این برنامه‌ها:

- کارآیی و صرفه‌جویی در هزینه را افزایش می‌دهند.
- الزامات حداقل‌سازی داده‌ها در بسیاری از قوانین و مقررات حفظ حریم خصوصی را رعایت می‌کنند.
- قرار گرفتن در معرض نقض داده‌ها را به حداقل می‌رسانند.

- با طراحی مناسب، حریم خصوصی را تسهیل می‌کنند. با این حال، سه مشکل که سازمان‌ها معمولاً هنگام جمع‌آوری داده‌ها از برنامه‌های پیام‌رسان با آنها مواجه هستند، عبارتند از:

۱. **رمزگذاری:** بسیاری از برنامه‌های پیام‌رسان از رمزگذاری سرتاسری استفاده می‌کنند؛ به این معنا که پیام‌ها در دستگاه فرستنده رمزگذاری می‌شوند و فقط می‌توانند توسط دستگاه گیرنده رمزگشایی شوند.

۲. **فقدان استانداردها:** برخلاف روش‌های ارتباطی سنتی مانند ایمیل و پیامک/متن، هیچ استاندارد مشخصی برای جمع‌آوری داده‌ها از برنامه‌های پیام‌رسان وجود ندارد. این امر بدان معناست که تیم‌های حقوقی، اغلب باید به ابزارها و تکنیک‌های اختصاصی برای استخراج داده‌ها از برنامه‌های خاص تکیه کنند. با این حال، مقیاس‌بندی آنها دشوار است و هنگام استخراج یا دریافت توسط طرف‌های دریافت‌کننده، به ناکارآمدی می‌انجامد.

۳. **حجم زیاد برنامه‌ها:** اپلیکیشن‌های پیام‌رسان زیادی هستند که هر کدام ویژگی‌ها و پایگاه کاربری منحصر به فرد خود را دارند. این موضوع، کار را برای



تحلیلگران و نهادهای حقوقی دشوار می‌کند، زیرا باید با آخرین برنامه‌ها همراه شوند. علاوه بر این، برنامه‌های جدید، دائماً در حال توسعه و انتشار هستند؛ به این معنا که کارشناسان حقوقی، باید متناسب با آخرین فناوری‌ها، به‌روز باشند و به سرعت به اپلیکیشن‌های جدید دسترسی پیدا کنند.

● **سایر پیام‌رسانها و ملاحظات عمومی**
بر اساس آنچه ذکر شد، تا اینجا، چالش‌های کلی مربوط به ابزارهای پیام‌رسان زودگذر و شبه زودگذر را بررسی کردیم اما پذیرفتن این واقعیت نیز مهم است که توسعه‌دهندگان اپلیکیشن، همچنان به نوآوری و استفاده از فناوری‌های جدید ادامه می‌دهند. این امر چالش‌های جدیدی را در حوزه حفظ و نگهداری داده‌ها ایجاد می‌کند. به عنوان مثال، در ماه مارس گذشته در نیویورک، جلسه‌ای برگزار شد که در آن اعضای میزگرد درباره مشکلات و پیچیدگی‌های کنونی جمع‌آوری داده‌ها از برنامه‌های پیام‌رسان نسبتاً جدید مانند **Signal** و **Discord** ابراز تاسف می‌کردند.

اکنون با نگاه به آینده، باید برای انواع داده‌های آینده، اعم از داده‌های جدید و موجود، برنامه‌ریزی کنیم، زیرا این داده‌ها ممکن است به راهکارهای جدید برای حفظ و جمع‌آوری داده‌ها از نظر قانونی نیاز داشته باشند. بلاک چین، بیت کوین و کریپتو (رمزارز)، مثال‌هایی در این زمینه هستند. مثال دیگر، راه‌حل جدید **Salesforce Einstein GPT** مبتنی بر **ChatGPT** است که انتظار می‌رود پس از انتشار، با **Slack** ادغام شود.

شکی نیست که **edDiscovery** با چالش‌های آتی که توسط نوآوری‌های اپلیکیشن پیام‌رسان ایجاد می‌شوند، روبرو خواهند شد، همان‌طور که این موضوع در گذشته رخ داده است. اکنون تمرکز بیشتر دولت و حوزه نظارت بر ارتباطات، «خارج از پلتفرم» یا «خارج از کانال» است. این امر پیام‌های متنی، پیام‌های فوری و ارتباطات از طریق برنامه‌های پیام‌رسان شخص ثالث مانند واتس‌آپ یا سایر سرویس‌های چت زودگذر را شامل می‌شود. در این رابطه، تیم‌های حقوقی باید هوشیار باشند و برای مقابله با چالش‌ها از طریق راه‌حل‌های ارتباطی جدید آماده شوند.

● **روندهای سیاست حفظ داده‌ها**
طی دهه‌ها، شرکت‌ها بر حفظ داده‌ها متمرکز بوده‌اند، زیرا این موضوع، بر اساس مقررات و قوانین خاص صنعت موردنیاز بود. اکنون، شرکت‌ها با رژیم‌های حقوقی متناقض دست‌وپنجه‌نرم می‌کنند که پاک‌سازی معمول داده‌ها را تشویق می‌کنند.

به عنوان مثال، مقررات عمومی حفاظت از داده‌های اتحادیه اروپا (GDPR) و نیز قانون حقوق حفظ حریم خصوصی کالیفرنیا (CPRA)، شرکت‌ها را ملزم می‌کند محدودیت ذخیره‌سازی داده‌ها را با دور انداختن ایمن و دائمی داده‌هایی که دیگر هدف تجاری ندارند یا دیگر مشمول تعهد نگهداری نیستند، اعمال کنند.

● **روندهای سیاست حفظ داده‌ها**
طی دهه‌ها، شرکت‌ها بر حفظ داده‌ها متمرکز بوده‌اند، زیرا این موضوع، بر اساس مقررات و قوانین خاص صنعت موردنیاز بود. اکنون، شرکت‌ها با رژیم‌های حقوقی متناقض دست‌وپنجه‌نرم می‌کنند که پاک‌سازی معمول داده‌ها را تشویق می‌کنند.

به عنوان مثال، مقررات عمومی حفاظت از داده‌های اتحادیه اروپا (GDPR) و نیز قانون حقوق حفظ حریم خصوصی کالیفرنیا (CPRA)، شرکت‌ها را ملزم می‌کند محدودیت ذخیره‌سازی داده‌ها را با دور انداختن ایمن و دائمی داده‌هایی که دیگر هدف تجاری ندارند یا دیگر مشمول تعهد نگهداری نیستند، اعمال کنند.

با این حال، در سال‌های اخیر به دلیل نگرانی‌ها در حوزه

و بازیابی داده‌های مربوطه در طول تحقیقات، تمرکز خود را بر این حوزه افزایش داد.

این وزارتخانه اعلام کرد: «... دادستان‌ها باید بررسی کنند آیا شرکت‌ها، سیاست‌ها و رویه‌های موثری را درباره استفاده از دستگاه‌های شخصی و پلتفرم‌های پیام‌رسان ثالث اجرا کرده‌اند یا خیر تا اطمینان یابند داده‌ها و ارتباطات الکترونیکی مرتبط با بیزینس حفظ می‌شود.»

علاوه بر این، توجه به این نکته مهم است که دادگاه‌های ایالات متحده، شروع به رسیدگی به موضوع اسناد حذف‌شده (عمدی) کرده‌اند. به عنوان مثال، مواردی وجود داشته که در آن هیئت منصفه، مجاز به استنتاج منفی با وجود فقدان شواهد بوده‌اند، به این دلیل که فقدان شواهد، ناشی از استفاده از پیام‌های زودگذر است.

● **ملاحظات مربوط به سیاست حفظ داده‌ها**
قبلاً اسناد در یک درایو شرکتی مشترک با برنامه‌های تاییدشده خاص ذخیره می‌شدند اما از آنجا که برنامه‌هایی مانند **Slack** و **Sharepoint** در حوزه فناوری تجاری یکپارچه‌تر شده‌اند، ابزار ردیابی، ذخیره‌سازی و اشتراک‌گذاری نیز پیچیده‌تر شده است. هنگام توسعه، بررسی و اجرای سیاست‌های حفظ داده، شرکت‌ها باید برای تعیین پلتفرم‌هایی که کارکنان برای ارتباطات تجاری استفاده می‌کنند، زمان بگذارند تا سوابق مربوطه، به درستی حفظ شود.

بسته به نوع صنعت، شرکت‌ها ممکن است سیاستی را در نظر بگیرند که ارسال اطلاعات اساسی را از طریق پلتفرم‌های یک پیام‌رسان خاص ممنوع می‌کند. رویکرد دیگر برای جمع‌آوری اطلاعات می‌تواند شامل ایجاد برنامه‌ای برای گردآوری اطلاعات درباره ماهیت ارتباطاتی باشد که کارکنان از طریق اپلیکیشن‌ها تبادل می‌کنند. بنابراین شما می‌توانید جزئیات واقعی درباره داده‌هایی که در سراسر سازمان تولید می‌شود، داشته باشید.

هنگامی که جزئیات لازم جمع‌آوری شد، اگر سیاست حفظ سوابق وجود داشته باشد، با رویکرد محتاطانه، می‌توان گسترش الزامات نگهداری اطلاعات را برای اعمال آن در همه داده‌های اپلیکیشن‌های پیام‌رسان جدید لحاظ کرد تا کارمندان هنگام کسب‌وکار خود آن را مدنظر قرار دهند.

● **نتیجه‌گیری**
مسائل، خطرات و چالش‌های مطرح‌شده در این مقاله، ممکن است طاقت‌فرسا به نظر برسند اما بهتر است مطمئن باشید که صنعت **edDiscovery/Legal** در گذشته نیز با چالش‌های مشابه، مواجه بوده است، مانند زمانی که پیامک/متن و چت‌های بلومبرگ، جدیدترین قابلیت‌های چت بودند. سال‌ها پیش، راه‌حل‌های جدید حقوقی نیاز بود. اکنون جامعه **edDiscovery** شامل متخصصان حقوقی باهوش و باتجربه است که تشخیص می‌دهند محیط برای حفظ و جمع‌آوری داده‌ها با توجه به راه‌حل‌های مقیاس‌پذیر در حوزه فناوری‌های ارتباطی جدید، بسیار واکنش‌گراست یا خیر.

تا زمانی که شرکت‌ها، سیاست‌هایی وضع کنند که نظارت و بازبینی دوره‌ای نحوه تعامل نیروی کار با فناوری برای برقراری ارتباط را شامل شود و هدف آن حفظ روابط نزدیک با ارائه‌دهندگان خدمات **edDiscovery** قابل اعتماد یا شرکت‌های حقوقی باشد، سازمان‌ها برای غلبه بر چالش‌های آینده، به خوبی آماده خواهند شد؛ زیرا پیشرفت‌های اپلیکیشن‌های پیام‌رسان، راه‌های جدیدی را برای تعامل و همکاری در حوزه کسب‌وکار معرفی می‌کند.

در ایالات متحده، در سال ۲۰۲۱، مدیر بخش اجرایی کمیسیون بورس و اوراق بهادار (SEC) در سخنرانی خود گفت که نهادها: «... باید فعالانه درباره بسیاری از مسائل مربوط به انطباق که ناشی از افزایش استفاده از وسایل شخصی و ارتباطات جدید است، مانند کانال‌ها و سایر پیشرفت‌های فناوری از جمله برنامه‌های زودگذر فکر کرده و به آنها رسیدگی کنند.» اندکی پس از سخنرانی ۱۶ اکتبر، نهادهای مختلف دریافتند که عدم رعایت الزامات برای حفظ اسناد، می‌تواند عواقب جدی در پی داشته باشد. در سپتامبر ۲۰۲۲، SEC اعلام کرد که ۱۵ کارگزار و یک مشاور سرمایه‌گذاری وابسته را به دلیل ناکامی در حفظ ارتباطات الکترونیکی با افرادی که از اپلیکیشن‌های پیام‌رسان با دستگاه‌های شخصی در حوزه مسائل تجاری استفاده می‌کنند، متهم کرده است. این شرکت‌ها به نقض مقررات ثبت سوابق SEC، اذعان و موافقت کردند جریمه‌های بیش از ۱٫۱ میلیارد دلار را بپردازند.

وزارت دادگستری (DOJ)، همچنین با ابراز نگرانی درباره استفاده شرکت‌ها از دستگاه‌های شخصی و برنامه‌های شخصی ثالث و نیز توانایی نظارت بر سوابق رفتار

و کاربران داخلی و همچنین احتمال وقوع حملات سایبری و خرابکاری‌ها، یکی از اشکالات و ابهامات به شمار می‌رود.

– **حیات وابسته به حمایت؟**
اما وجه اشتراک عمده پیام‌رسان‌های باقی‌مانده از ابتدای شکل‌گیری تا کنون، حمایت‌های وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات از آنهاست. و در نهایت اما پرسشی که مطرح است این است که چتر حمایتی بر سر پیام‌رسان‌های بومی با تکیه به منابع و تسهیلات عمومی تا چه زمانی باید برقرار باشد؟ آیا زمانی برای جداسازی ناف این پیام‌رسان‌ها از این منابع دیده شده است؟ آیا برنامه کسب‌وکار و تجاری پیام‌رسان‌ها برای قطع کامل با بخشی و فزاینده‌ی شده از این حمایت‌ها وجود دارد؟ آن هم در شرایطی که برخی از پیام‌رسان‌ها عقبه و پشتوانه اتکایی خوبی نظیر وابستگی به بانک‌ها و اپراتورهای بزرگ کشور را هم دارند.

از شروع ناموفق تارسیدن به ثبات نسبی

پیام‌رسان‌های ایرانی همچنان زیر چتر حمایتی

پیام‌رسان بومی مورد استفاده کاربران است که هم‌زمان نخستین پیام‌رسان با بیشترین اختلال و قطعی در خدماتش نیز هست. پیام‌رسان بله و ویراستی نیز کاربران خود را از اختلال‌های گاه و بیگاه بی‌نیصیب نگذاشته‌اند. اردیبهشت‌ماه سال قبل نیز سه پیام‌رسان، ایپتا، بله و ویراستی به شکل هم‌زمان از دسترس خارج شدند که علت آن از سوی روابط عمومی وزارت ارتباطات بروز مشکل در تامین برق در یکی از دیتاسنترهای شرکت ارتباطات زیرساخت اعلام شد. از این رو به نظر می‌رسد تجمیع پیام‌رسان‌های داخلی در یک نقطه مشترک با توجه به افزایش حجم کاربری

اینکه زیر ۱۰ درصد مردم گفته‌اند نگران نبودن مخاطبان شان در سکوهای داخلی هستند. این موضوع، قبلاً عدد بزرگی بود که این نشان می‌دهد الحمدالله الان بخش زیادی از مردم، پیام‌رسان بومی دارند.»

– **پایداری در خدمات**

مسئله دیگری که علی‌القاعده از یک پیام‌رسان انتظار می‌رود، پایداری و ثبات در سرویس‌دهی و ارائه خدمات است. بر اساس آخرین آمار مرکز ایسپا، ایپتا با سهم ۲۵٫۲ درصد از کاربران پیام‌رسان در ایران، در حالی بعد از واتس‌آپ و تلگرام، نخستین

ادامه از صفحه ۵

وزیر ارتباطات در ادامه گفت: حدود ۸۰ درصد مخاطبان گفته‌اند ما همین الان روی گوشی‌مان، پیام‌رسان داخلی هم داریم. همچنین پرسیده شده مهم‌ترین مسأله شما با پلتفرم‌های داخلی چیست؟ تقریباً یک‌سوم گفته‌اند مشکلی نداریم و کمتر از ۱۰ درصد گفته‌اند نگرانی از حریم خصوصی و نقض آن را داریم. وی افزود: بلاخره در این حوزه فتوای مقام معظم رهبری برای رعایت حریم خصوصی کاربران در پیام‌رسان‌های داخلی وجود دارد. ضمناً سال ۱۴۰۱ پیگیری کردم و بر اساس ابلاغیه رئیس محترم قوه قضائیه، پلتفرم‌های داخلی مشمول اصل ۲۵ قانون اساسی شدند؛ بحث لایحه هم که عرض شد. بنابراین بنظر جای نگرانی در خصوص نقض حریم خصوصی در سکوهای داخلی وجود ندارد. نکته جالب دیگر در همان نظر سنجی

واتس اپ چگونه در آمدزایی می کند؟

اپلیکیشن‌ها برای برقراری ارتباط، قبل و حین حملات استفاده می‌کنند، واتس اپ و سایر ارائه دهندگان پیام رسانی (مانند ایل)، با دولت‌های سراسر جهان در تماس بوده‌اند.

دولت‌ها و سازمان‌های ضد تروریسم از شرکت‌های پشتیبان این برنامه‌ها می‌خواهند کلید رمز گذاری را اشتراک گذاری کنند تا به پیام‌های ارسال شده و دریافت شده توسط تروریست‌ها دسترسی پیدا کنند. با این حال، ظاهراً شرکت‌ها از این کار خودداری کردند.

همین امر، منجر به استفاده از رمز گذاری سرتاسری واتس اپ شد که مانع دسترسی دیگران به جز فرستنده و گیرنده، حتی خود واتس اپ به داده‌های اشتراک گذاری شده می‌شود.

• واتس اپ چند کاربر دارد؟

طبق برآوردهای صنعت، واتس اپ تا ماه ژانویه سال ۲۰۲۴ بیش از ۲ میلیارد و ۴۰۰ میلیون کاربر ماهانه فعال در سراسر جهان داشته است.

• آیا واتس اپ، واقعا امن و خصوصی است؟

هنوز به شکل دقیق نمی‌توان به این پرسش پاسخ داد، اما شرکت متا یعنی مالک واتس اپ مدعی است که پیام‌های واتس اپ، از جمله متن، تصاویر و سایر رسانه‌ها، از طریق رمز گذاری سرتاسری ایمن می‌شوند. این امر بدین معناست که آنها را نمی‌توان در حین انتقال، رهگیری کرد یا خواند.

• آیا واتس اپ در آمدزایی می‌کند؟

بله! اگرچه همانطور که ذکر شد شرکت متا درآمدهای خود را به شکل تفکیکی اعلام نمی‌کند اما بر اساس تخمین‌ها واتس اپ در سال ۲۰۲۱، برای شرکت مادر خود، متا (فیس بوک سابق)، بیش از ۸٫۷ میلیارد دلار در آمد ایجاد کرد و بدیهی است این آمار با جهش میلیاردی در کاربران این پیام رسانی در سال اخیر، جهش بیشتری نیز داشته است.



و اطلاعات شخصی کاربران بوده است. (این یعنی پاسخ مشابهی که کارشناسان در خصوص شبکه‌های اجتماعی مطرح کرده‌اند که در واقع این کاربران هستند که محصول و منبع درآمد اصلی واتس اپ به شمار می‌روند.)

متا با داده‌های اشتراک گذاری موقعیت مکانی ۱۰۰ میلیارد پیام ارسال شده در روز و دسترسی به فهرست مخاطبان کاربران، به اطلاعات شخصی زیادی دست پیدا می‌کند که همگی آنها در سرورهای خودش، آپلود و ذخیره شده‌اند.

این در حالی است که مارک زاکربرگ، قبلاً قول داده بود از این داده‌ها برای بهبود هدف گذاری مصرف کننده در تبلیغات متا استفاده نمی‌کند، مگر اینکه کاربر، تنظیمات را تغییر دهد تا اطلاعات را با متا به اشتراک نگذارد.

• چالش رمز گذاری انتها به انتها

اما پس از اینکه مشخص شد تروریست‌ها از

بدانید، استفاده کنید.» هدف این است که مردم از طریق این برنامه، مستقیماً با بانک‌ها، خطوط هوایی و... ارتباط برقرار کنند، در حالی که کسب و کارها، صورت حساب‌هایی را که قبلاً از طریق اشتراک پرداخت کرده‌اند، دریافت می‌کنند.

اگر چه صورت‌های مالی واتس اپ عمومی نیست و متا درآمد خود را بر اساس شرکت تفکیک نمی‌کند، اما فوربس، در آمد احتمالی این مجموعه را تا سه ماهه اول سال ۲۰۲۲، بین ۲۷ تا ۲۹ میلیارد دلار تخمین زد.

از مارس ۲۰۲۲، واتس اپ بیش از دو میلیارد کاربر داشت. در این رابطه، WhatsApp Business، پلتفرم تجاری واتس اپ، ابزارهای زیادی برای کسب و کارها فراهم می‌کند تا به اطلاعات ژرف شرکت‌ها و اندازه گیری معیارها دسترسی داشته باشند و آن را به ابزار جذاب برای مشاغل تبدیل می‌کند.

• تمرکز بر رشد

واتس اپ در سطح جهانی، محبوب است. سه کشور برتر در این حوزه عبارتند از: هند با ۳۹۰ میلیون کاربر، برزیل با ۱۰۸ میلیون کاربر و ایالات متحده با ۷۵ میلیون کاربر.

با اجرای برنامه‌های پیامکی، رشد آن تصاعدی است. هنگامی که یک نفر در یک گروه اجتماعی، این برنامه را دانلود و از آن استفاده می‌کند، بسیاری از کاربران جدید نیز برنامه را دانلود می‌کنند تا با شخص اصلی ارتباط برقرار کنند. کاربران جدید، سپس اعضای گروه‌های اجتماعی دیگر را تشویق به استفاده از آن می‌کنند و در نتیجه با افزایش نفوذ بازار، این برنامه ضرورت پیدا کرده و پایگاه کاربران نیز رشد می‌کند.

• آیا موضوع، واقعا درباره پول است؟

فعالان صنعت حدس می‌زنند بخشی از منطق پشت خرید واتس اپ، دسترسی متا به داده‌های رفتاری

اختلاف نظر با شرکت درباره استفاده از داده‌های کاربران برای اجازه دادن تبلیغات در واتس اپ، تصمیم به ترک آن گرفت.

کوم با بران اکتون، هم بنیانگذار خود، مدت‌ها از طرفداران حفظ حریم خصوصی کاربران واتس اپ بوده است.

در مارس ۲۰۲۲، واتس اپ بیش از دو میلیارد کاربر در ۱۸۰ کشور جهان داشت و دومین سرمایه بزرگ شرکت متا پلتفرم بود و از اینستاگرام و فیس بوک مسنجر، به عنوان سومین و چهارمین دارایی بزرگ پیشی گرفت.

• یک دلار در یک زمان و فراتر از آن

پاسخ کوتاه در هر بار، ۱ دلار بود. در برخی کشورها نیز هزینه دانلود این برنامه، حدود ۱ دلار بود. در برخی دیگر، سال اول رایگان بود اما از سال بعد، ۱ دلار هزینه داشت. به عبارت دیگر، واتس اپ یک مدل اشتراک داشت که در هنگام اوج این مدل، دارای حدود ۷۰۰ میلیون کاربر در سراسر جهان بود. بنابراین در آن زمان، در آمد سالانه را می‌توان ۷۰۰ میلیون دلار تخمین زد.

در ژانویه ۲۰۱۶، فیس بوک در پرونده Q-10 فاش کرد از آنجا که واتس اپ به روش بسیار محدود در آمدزایی می‌کند، ممکن است در درازمدت، در آمد معناداری نداشته باشد، لذا استراتژی تغییر خواهد کرد. اندکی پس از آن، واتس اپ از طریق یک پست وبلاگی اعلام کرد که دوران اشتراک به پایان رسیده و از این پس، استفاده از این اپلیکیشن پیام رسانی، رایگان است. با این حال، هنوز هیچ تبلیغی در این پیام رسانی وجود ندارد.

این شرکت در آن زمان نوشت: «از امسال، ابزارهایی را آزمایش خواهیم کرد که به شما امکان می‌دهد از واتس اپ برای برقراری ارتباط با کسب و کارها و سازمان‌هایی که می‌خواهید درباره آنها بیشتر

• سمیه مهدوی پیام

نحوه در آمدزایی پلتفرم‌ها و ابزارهایی که در ظاهر به رایگان در اختیار کاربران قرار می‌گیرد، همواره برای بسیاری یک پرسش است.

اگر چه سال‌ها قبل و همزمان با رونق شبکه‌های اجتماعی در دنیا، کارشناسان این حوزه به این پرسش اینطور پاسخ داده‌اند: «اگر شما برای یک محصول پولی پرداخت نمی‌کنید، یعنی خود شما محصول هستید؛ این گزاره در مورد کاربران شبکه‌های اجتماعی صادق است.»

در مورد پیام رسانی‌ها نیز اگر چه از برخی جنبه‌ها تفاوت بزرگی با شبکه‌های اجتماعی ندارد، اما بد نیست بدانیم به طور مشخص غول دنیای پیام رسانی‌ها یعنی واتس اپ، چگونه و چه میزان در آمد دارد؟

واتس اپ در سال ۲۰۰۹ توسط بران اکتون و جان کوم به عنوان جایگزین سرویس پیامک گران قیمت تاسیس شد. این برنامه به کاربران اجازه می‌دهد دفترچه تماس خود را آپلود کنند و به هر کس برنامه را نصب کرده، بدون هیچ هزینه‌ای پیام ارسال کنند. این برنامه برای ایفون‌ها، اندرویدها و رایانه‌های رومیزی در دسترس است.

اکنون پرسش این است که اگر استفاده از آن رایگان است، واتس اپ چگونه در آمدزایی می‌کند؟

سایت investopedia در گزارشی در این خصوص نوشت: متا (فیس بوک سابق)، واتس اپ را در فوریه سال ۲۰۱۴، به قیمت ۱۹ میلیارد دلار خرید و طبق فرم Q-10 - در سال ۲۰۱۴، طی ۹ ماه قبل از ۳۰ سپتامبر ۲۰۱۴، واتس اپ در آمدی معادل ۱٫۲۹ میلیون دلار داشت.

در سال ۲۰۱۸، جان کوم، از بنیانگذاران واتس اپ و مدیر فیس بوک، خروج خود را از فیس بوک اعلام کرد. گزارش‌های رسانه‌های حاکی است کوم پس از



تیما

درخواست خودروی آفرودی با راننده
طبیعتگردی با تیمار



WWW.TMARTRAVEL.IR



تجربه می‌کند! یک تحول عظیم را

حمل و نقل عمومی صنعت

تولید اولین اتوبوس برقی کشور
با همکاری راهکارهای سازمانی ایرانسل



ایرانسل
MTN

Business.irancell.ir
EB@mtnirancell.ir